

PGM Gemeentebijeenkomst

Dinsdag 11 oktober 2016, De Hoeksteen

Aanwezig: ruim 200 gemeenteleden

Zingen:

- Lied 695: Heer raak mij aan met uw adem
- Lied 251: Blijf bij ons reisgenoot

Proces

Rein van der Kluit, voorzitter van de algemene kerkenraad (AK), legt uit dat het proces al sinds het najaar van 2011 gaande is. In 2012 is het 'gebouwenbesluit' genomen: het besluit dat Morgenster en Oostkerk zullen worden gesloten voor kerkelijk gebruik. Dat besluit staat nog steeds. In de loop tot 2015 is er een beleidsplan opgesteld. Niet alleen om te zeggen hoe we kerk willen zijn, maar ook omdat het Regionaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (RCBB) een sluitende begroting verlangt. Dat deed ons ook nadenken over het aantal predikantsplaatsen. Het zou betekenen dat we wijken willen samenvoegen. Vervolgens heeft een commissie verkenner uitgezocht wat we zeker niet kwijt willen raken. Dat was input voor de commissie Perspectief. Dat rapport heeft heel wat losgemaakt, het proces versneld en de discussie verdiept. Dat alles heeft uitgemond in de voorgenomen besluiten van de AK op 18 juli. De bedoeling van deze avond is dat we van u meekrijgen welke punten de AK nog verder moet meewegen.

Voorgenomen besluiten

- Beleidsplan 2015 en Rapport commissie Perspectief zijn uitgangspunt
- Per 1 januari aanstaande bestuurlijke samenvoeging tot één wijk; Koorkerk en ontmoeting blijven wijkgemeenten van bijzondere aard
- Gebouwen: sluiting Morgenster en Oostkerk voor kerkelijk gebruik per 1 januari 2017
- Bestuursstructuur, kerkenraad in taakgroepen
- Veelkleurigheid: we willen een veelkleurige gemeente zijn en blijven. Er moet dus ruimte zijn voor verschillende opvattingen en belevingen.
- Predikanten: het aantal predikanten is ook in het geding. Later meer daarover.

Gebouwen

De commissie Perspectief heeft duidelijke taal gesproken: we moeten ernaar streven om uiteindelijk in één gebouw terecht te komen. De AK heeft gezegd: we streven ernaar om samen te komen in de Nieuwe Kerk per september 2018, maar dat moet ook kunnen. De bestuursstructuur verandert per 1 januari. Voor de gebouwen kiezen we de weg van de geleidelijkheid.

We kunnen per 1 januari 2017 beschikken over de helft van het 'Hofje onder de toren'. Het gebrek aan nevenruimten is op deze wijze oplosbaar, met dank aan Woongoed. Om het nieuwe complex geschikt gemaakt te worden moeten er nog wat aanpassingen gedaan worden. Eerst zo snel mogelijk provisorisch, en daarna kijken we hoe zo snel mogelijk de Nieuwe Kerk kan worden aangepast. Ik heb er vertrouwen in dat dat goed komt.

We gaan niet op 1 januari 2017 naar één gebouw. En van veel wijken hebben we het geluid gehoord dat met geen voorstander is van dubbele diensten. Dat is een van de redenen om met drie gebouwen aan de slag te gaan: de weg van de geleidelijkheid. De nevenruimten van Hofplein en Hoeksteen blijven dus voorlopig ook beschikbaar.

Bestuursstructuur

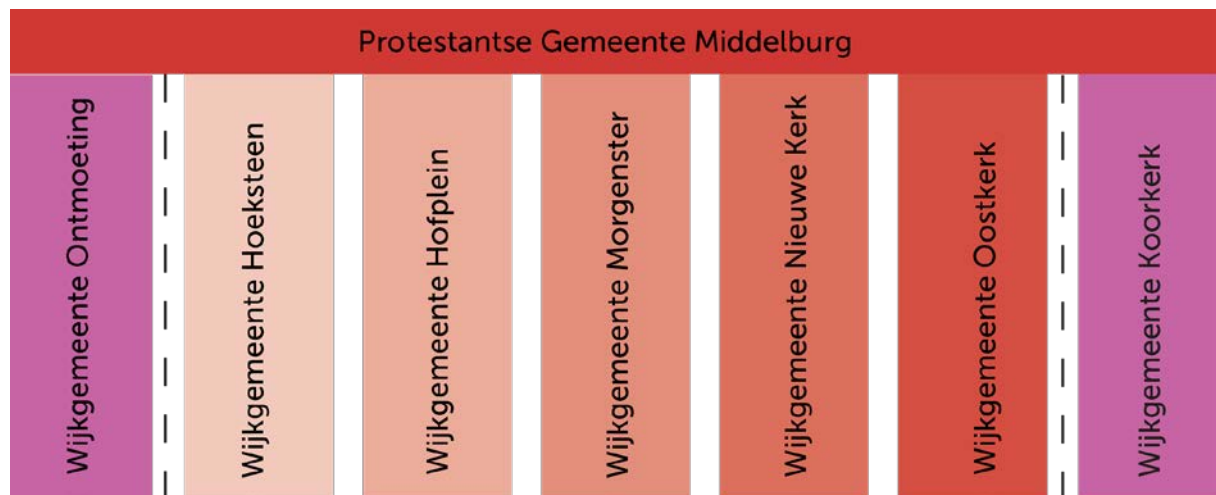
Per 1 januari zijn we één wijk met drie kerkgebouwen. De Ontmoeting en de Koorkerk blijven lid van de PGM-familie.

Binnen PGM-klein kiezen we voor het model met een grote en een kleine kerkenraad, gecombineerd met taakgroepen. Dat is een model wat de kerkorde kent. We hebben dan dus een vrij grote wijk met drie gebouwen. Het is belangrijk geen bestuurskracht te verspillen. De kleine kerkenraad coördineert de taakgroepen, de grote kerkenraad komt een paar keer per jaar bijeen om het overall beleid vast te stellen. In de taakgroepen klopt het hart van de kerk, daar vindt het contact met de gemeente plaats.

De grote kerkenraad begint met alle ambtsdragers, om een soepele overgang te bevorderen. Dat geeft ook iedereen inzicht in het proces. In de loop van 2017 zullen we dan overgaan naar de 'organieke sterkte'.

PGM-structuur nu

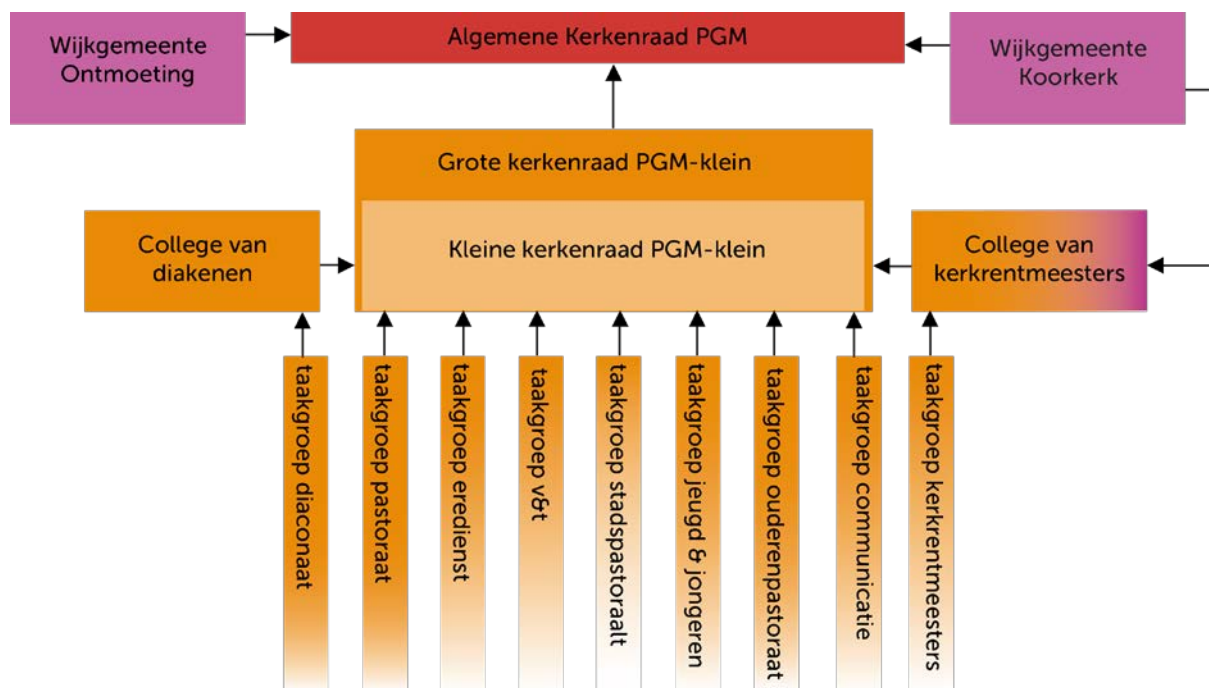
De structuur van de PGM nu is als volgt: de bijzondere wijkgemeenten Ontmoeting en Koorkerk aan de flanken. En vijf gewone wijkgemeenten.

Taakgroepen

Als taakgroepen voor de nieuwe wijk zijn voorzien: pastoraat, diaconaat, JOP, ouderenpastoraat, stadspastoraat, vorming & toerusting, communicatie en kerkrentmeesters. De taakgroepen bestaan zowel uit ambtsdragers als uit niet-ambtsdragers. In de taakgroep pastoraat zitten niet alleen pastoraal ouderlingen, maar ook 'gewone' gemeenteleden. Ook in de andere taakgroepen zitten niet alleen ambtsdragers. De taakgroepen rapporteren periodiek aan de kleine kerkenraad en die let op dat alles goed verloopt. De taakgroep kerkrentmeesters onder het CvK is er juist voor de praktische punten, van autodienst tot kerktelefoon.

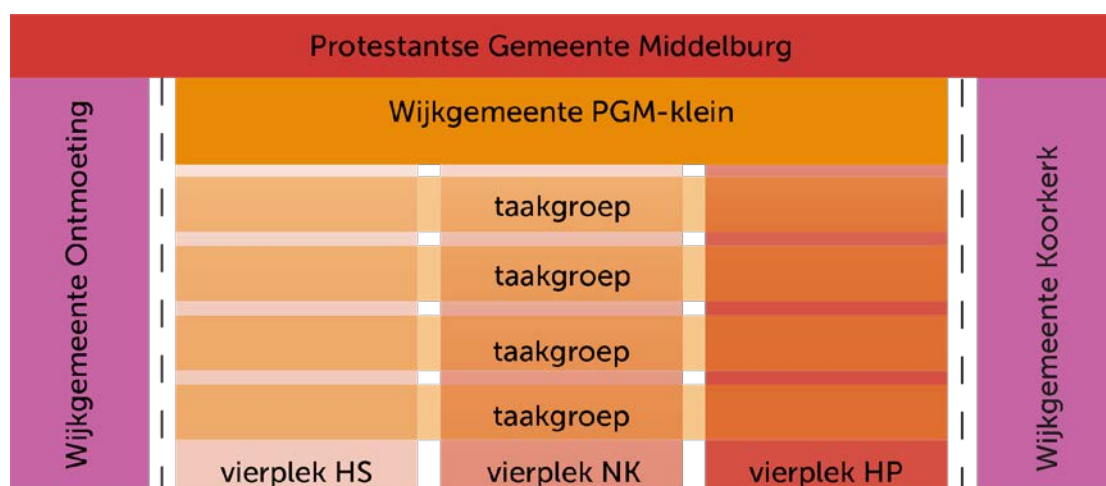
Bestuursstructuur

De nieuwe bestuursstructuur komt er als volgt uit te zien. Links- en rechtsboven de wijkgemeenten van bijzondere aard. Samen met de gewone wijkgemeente vormen zij de Algemene kerkenraad.

In de gewone wijkgemeente is een grote en een kleine kerkenraad. Het college van diakenen en het college van kerkrentmeesters zijn zelfstandige organen, met ook een taakgroep eronder. In de taakgroepen onder de kleine kerkenraad vindt het echte werk plaats. Die vakjes zouden eigenlijk veel groter moeten zijn.

Taakgroepen voor de hele wijk

Ook als we in 2017 drie vierplekken hebben, werken de taakgroepen over de hele wijkgemeente PGM-klein heen, net als 'Hemelsbreed'.

Verder:

- Veelkleurigheid is een belangrijk aspect, daar zal straks ds. Paulien Couvée meer over vertellen.
- We willen ruimte bieden voor bijzondere vieringen, dat idee kwam al voort uit de werkgroep Impulsz. Ook ruimte bieden voor andere vormen van kerk-zijn.
- Aantal predikantsplaatsen: Op dit moment zijn er zes predikanten, los van Koorkerk en Ontmoeting. Op 1 januari nog vijf, dan loopt het contract met ds. Buunk af. In 2019 gaan de predikanten Nauta en Bakker met emeritaat. Dan hebben we nog drie predikanten. We gaan in het kader van een structureel sluitende begroting van 3,5 fte predikantsplaatsen. Als er in 2019 nog drie zijn maken we de stand van zaken op.
- Preekrooster: we willen één PGM zijn. Dat kun je vertalen in: dan laten we alle predikanten rouleren in Middelburg. Daar is van alles over gezegd, zowel vanuit de wijken als ook in het ministerie. Het ministerie heeft gevraagd of de AK eens wil denken of we toch niet iets van een zwaartepunt willen meenemen. Ook in het kader van de herkenbaarheid. Gemeenten die nu hun gebouw verliezen willen hun eigen predikant nog wel zien. De AK moet zich daarover buigen. Ik hoop ook van u suggesties te krijgen: 1 op 1 rouleren, een zwaartepunt of anderszins.

Plaatselijke regelingen

De plaatselijke regeling zijn de 'statuten' van de kerk, met organisatorische dingen. Veel daarvan staat al in de kerkorde, dat hoeven we niet opnieuw te doen. De vertaling van wat ik net heb laten zien in de bestuursstructuur leg je vast in de plaatselijke regeling. We hebben een plaatselijke regeling nodig voor de AK dus PGM-breed. En ook voor de nieuw te vormen wijk. In totaal zijn er in Middelburg dan vier plaatselijke regelingen.

Ordinantie 4-8-7

Ordinantie 4-8-7 uit de kerkorde zegt dat je als je wijken samenvoegt het over een aantal zaken eens moet zijn:

- Beantwoording van doopvragen door doopleden
- Toelating van doopleden tot het Heilig Avondmaal
- Kiesrecht: de kerkenraad kan besluiten ook 18+ doopleden verkiesbaar te laten zijn en stemgerechtigd te verklaren.
- Wijze verkiezing ambtsdragers, dan doen we conform de kerkorde.
- Zegenen van levensverbintenissen anders dan het huwelijk tussen man en vrouw.

Het tweede en laatste punt worden in de Oostkerk anders beleefd dan in de andere wijken. We kunnen als we per 1 januari één wijk zijn heel moeilijk omgaan met verschillende regimes van toelating tot het Heilig Avondmaal. Over het punt van de levensverbintenissen willen we graag in 2017 het gesprek met elkaar aangaan. De nieuwe kerkenraad zal daarover een besluit nemen.

- Naam: er moet overeenstemming zijn over de naam van de nieuwe wijk
Tot nu toe zijn de volgende concrete suggesties binnengekomen:
 - Nicolaaswijkgemeente (de huidige NK was oorspronkelijk gewijd aan St. Nicolaas)
 - Abdijkerkgemeente (spreekt voor zich)
 - Norbertuswijkgemeente
 - Vier-Windstrekenkerk (vanuit vier windstreken, heilige wind, vieren met elkaar)
 - Ichthuswijkgemeente (nieuwe naam, oude oorsprong, loskoppelen van gebouw)

- Nieuwe Kerkgemeente
- Maranatha

Meer algemeen is geopperd de wijknaam los te koppelen van een gebouw. Ook daarover willen we graag iets van u horen.

Verdere procedure

We luisteren naar elkaar, naar wat u opschrijft en proberen daar antwoord op te geven. Het is vooral ook input voor de AK die op 18 oktober bijeenkomt. Daar kijken we of er nog zaken anders geformuleerd moeten worden. Dat gaat ook nog terug naar de wijkkerkenraden. Het komt terug in de AK op 1 november.

Uiteindelijk nemen we dan de definitieve besluiten op 28 november.

Het breed moderamen van de classis moet instemmen met het besluit om de wijken samen te voegen. Bij de documenten op de site zit ook het document samenvoegingsbesluit. De classis is al bijgepraat. We nemen hen mee in alle stappen. Dus het zal hen niet veel lees- en denktijd vragen om daar op 1 december een besluit over te nemen.

De datum 1 januari 2017 valt op een zondag. Diensten op 1 januari worden meestal niet druk bezocht is. Het idee is dan ook om op 8 januari afscheid te nemen van het oude en over te stappen naar het nieuwe.

Hoe gaat het straks met de kerkdiensten?

Ds. Paulien Couvée geeft een toelichting vanuit het ministerie van predikanten. Vanuit de AK is er een vraag naar het ministerie gekomen om een voorstel te maken voor hoe het gaat met de kerkdiensten vanaf 1 januari 2017. De predikanten hebben na goed inhoudelijk overleg besloten niet te werken aan twee profielen, maar aan één format voor alle vierplekken.

Gezamenlijke uitgangspunten voor onze grondhouding

In het groeien naar één PGM oefenen we zo in eenheid, ook op het vlak van de liturgie. We denken daarbij vanuit de gemeenschap en willen toegroeien naar eenheid in Christus. Niet dat we dan allemaal hetzelfde moeten zijn. De bijbel vertelt van de toren van Babel - diversiteit is een zegen.

Toewerken naar één gemeente kan alleen in een sfeer van openheid en veiligheid, waarbij we ruimte geven, maar ook denken aan de continuïteit: waar zijn we over 2, 3 of 5 jaar.

We gaan met elkaar een proces aan. Wij geloven met elkaar als kerk in één God, we belijden zijn Zoon en we geloven met elkaar, hoe moeilijk soms ook, in de Heilige Geest. We hebben gezegd dat het goed zou zijn als er momenten zijn waarin we dat geloof ook bij elkaar herkennen. En dat we vanuit bestaande verschillen dat gesprek met elkaar zoeken. In de ontmoeting met elkaar kunnen we bestaande verschillen in gewoontes en beleving overstijgen.

Wat Rein net al zei: dat is een geleidelijk proces. De relatieve verschillen die er zijn willen we niet fixeren. Samen moeten we leren op een appel te doen op elkaars hart. We moeten zorgvuldig zijn in de omgang met elkaar.

Liturgie

Als ministerie hebben we gewerkt aan één lijn in de liturgie. Het wekt vertrouwen dat het ons gelukt is om het daar als predikanten over eens te zijn. Wij stellen als ministerie voor om

het liedboek 2013 als basis te nemen. Dat is geen wet van Meden en Perzen. Maar liturgie gaat ook om herkenbaarheid, op alle vierplekken. We nemen het dienstboek als basis van waaruit wij vieren. Daarnaast willen we ruimte geven aan alternatieve diensten in middag en avond. Denk daarbij aan Taizé-vieringen, stiltevieringen, vespers, kinderdiensten en opwekkingsdiensten. Allemaal mogelijkheden om nieuwe vormen te ontdekken. De proef geldt voor één jaar.

Protestants-oecumenisch en klassiek-gereformeerd

We zijn gekomen tot twee ordes: protestants-oecumenisch en klassiek-gereformeerd. Daarbij houden we rekening met enige variatie in gebouwen voor het gebruik van deze orden. In de Nieuwe Kerk en Hoeksteen kennen we responsies. In de Hoeksteen heet de ouderling van dienst de gemeente welkom en bidt de diaken het kyrie-gebed. Dat zal op de vierplek Hoeksteen voorlopig zo blijven. Oostkerk, Nieuwe Kerk en Morgenster werken nu met lectoren – die gemeenten samen zullen dat in de Nieuwe Kerk ook doen. Maar nog steeds gebruiken we die ene orde.

In de paarse tijd (advent en veertigdagentijd) zullen we de klassiek-gereformeerde orde gebruiken. Dan klinken bijvoorbeeld de tien geboden of een andere leefregel. Het is een tijd van inkeer en besef voor Gods aangezicht. Ook hiervoor geldt: we willen het als basis gebruiken, maar het is geen wet van Meden en Perzen.

De vormgeving van de avondmaalsvieringen moet nog verder ingevuld worden.

Orde van dienst I: protestants-oecumenisch

VOORBEREIDING

WELKOM
STILTE, BEMOEDIGING, DREMPELGEBED
PSALM
KYRIE en GLORIA

DIENST VAN HET WOORD

GROET
GEBED BIJ DE OPENING VAN HET WOORD
MOMENT VOOR DE KINDEREN of voor de JEUGDKERK
SCHRIFTELZING
UITLEG EN VERKONDIGING
GELOFSBELIJDENIS

GEBEDEN EN GAVEN

GEBEDEN
INZAMELING GAVEN

WEGZENDING en ZEGEN

Orde van dienst II: klassiek-gereformeerd

VOORBEREIDING

WELKOM
STILTE, BEMOEDIGING, GROET
PSALM
VEROOTMOEDIGING

GENADEVERKONDIGING
LEEFREGEL

DIENST VAN HET WOORD

GEBED BIJ DE OPENING VAN HET WOORD
MOMENT VOOR DE KINDEREN of voor de JEUGDKERK
SCHRIFTLEZING
UITLEG EN VERKONDIGING

GEBEDEN EN GAVEN

GEBEDEN
INZAMELING GAVEN

WEGZENDING en ZEGEN

Pastoraat Nieuwe Kerk

Een belangrijk onderwerp is wat er gebeurt met het pastoraat van de gemeenteleden van de Nieuwe Kerk na het vertrek van ds. Buunk. Het ministerie stelt voor het pastoraat voor deze gemeenteleden te verdelen over ds. Beijer en Ds. Nauta. Dit moet wel in de Nieuwe Kerk nog worden besproken. De predikanten voelen zich verantwoordelijk dit goed te regelen.

Zingen:

- Lied 418
- Lied 970

Pauze

Gelegenheid tot schriftelijk stellen van vragen.

Zingen:

- Lied 845

Beantwoording vragen

Reacties op de namen

- Kloosterkerk 1x genoemd
- Maranatha 2x genoemd
- Nicolaas 2x genoemd
- Ichthus 4x genoemd
- Norbertus 5x genoemd
- Nieuwe Kerkgemeente 9x genoemd
- Vier-windstreken 16x genoemd
- Abdijkerk 20x genoemd

Dit beeld nemen we in de AK ernstig in overweging mee.

- Er is een goed overzicht gegeven, maar er komen weinig argumenten naar voren.
Die zijn in de wijken uitgebreid aan de orde geweest. Omwille van de tijd herhalen we dat nu niet allemaal.
- Waarom nú naar één wijkgemeente, waarom wachten we niet op de ontwikkeling van kerkbezoek en gaan we dan naar één kerkenraad.

Het is een principiële keuze geweest om naar één PGM te willen groeien. Dan helpt het om een structuur met één kerkenraad te hebben en de taakgroepen breed te organiseren. Daarom de ontkoppeling van gebouwen en bestuursstructuur.

- Waarom taakgroepen en niet werkgroepen?

De naam taakgroepen wordt ook in de kerkorde gebruikt.

- Hoe zit het met de streefdatum 1 september 2018?

Als het kan dan kan het, maar als we niet in één gebouw passen dan gaan we het vooral niet doen. Dat moet u zien in het licht van de opmerkingen die uit de wijken zijn gemaakt: wij zijn niet voor dubbel diensten. We moeten daar pragmatisch mee omgaan. Het zou kunnen uitlopen.

- Zijn Koorkerk en Ontmoeting echt financieel zelfstandig?

Ja.

- Wat kan er misgaan in het proces op de nog openliggende punten (ordinantie 4-8-7)?

We zijn het in belangrijke mate eens, de praktijk in de meeste wijken lijkt op elkaar. Dat geldt niet voor toelating Heilig Avondmaal voor doopleden, en levensverbintenissen anders dan huwelijk m/v. Maar dat hoeft de verandering in de bestuursstructuur niet in de weg te staan.

- Kun je een nieuwe wijk starten en de wijziging doorvoeren zolang de plaatselijke regeling er nog niet is?

De plaatselijke regeling voor de AK moet er voor 1 januari zijn. In het concept-samenvoegingsbesluit staat dat de nieuwe kerkenraad zo spoedig mogelijk na 1 januari bij elkaar komt om de nieuwe plaatselijke regeling vast te stellen. Dan is het wel de bedoeling dat je het vooraf eens bent over die inhoudelijke punten.

- Hoe vindt de besluitvorming plaats en wie is eindverantwoordelijk?

De besluitvorming vindt plaats in de AK, maar niet geforceerd.

- Hoe zit het met de verhouding in de concept-plaatselijke regeling van de AK: zowel voor de Ontmoeting als de Koorkerk een zetel ingeruimd, en de samenstelling is de minimum optie zoals de kerkorde die voorschrijft.

We hebben Koorkerk en Ontmoeting gevraagd of zij hier mee kunnen instemmen en het antwoord is ja.

- In de conceptregeling staat dat de kerkenraad kan besluiten doopleden van 18+ stemrecht te geven. Waarom dit niet nu al opnemen?

Als het algemene gevoel is dat daar niets op tegen is, dan kan dat ook nu al worden opgenomen. Iets dergelijks geldt voor gastleden. Zij mogen zelfs lid zijn van de kerkenraad, maar niet worden afgevaardigd naar een hoger orgaan.

Ik neem het mee als wens, om dit nu al te regelen.

- Wordt de verhouding tussen de wijken in de AK niet scheef?

Getalsmatig is het scheef, maar gevoelsmatig is iedereen akkoord. De getallen zeggen niets over de mate van hartelijkheid waarop we samenwerken.

- Hoe gaat het met de invulling en werkwijze taakgroepen?

Met de taakgroepen zijn we al aan de slag. De huidige wijkvoorzitters worden mentor, coördinator voor de taakgroepen. Sommige zijn aan het werk en bij andere moeten we de motor nog aanzetten. We gaan niet opeens alle dingen anders doen, ze moeten ook vooral doorgaan met wat er nu al gebeurt. En daarbij gaan kijken wat kan beter, wat kan slimmer. Het hart van het werk van de kerk ligt in de taakgroepen. Wat de taakgroepen doen moet wel passen binnen het beleidsplan.

- Waarom nu nieuwe nevenruimten realiseren?
Omdat Nieuwe Kerk te weinig nevenruimten heeft. De Oostkerk gebruikt nu vijf nevenruimten tijdens de dienst en het is belangrijk dat dat goed geregeld is. En dat kan ook geregeld worden.
- Wat gebeurt er met het Simpelhuis en de Engelse kerk?
Deze worden op enig moment vervreemd.
- Wat is de bedoeling dat er na 1 september 2018 met de kerkgebouwen Hoeksteen en Hofplein gebeurt? Blijven er twee kerken open als we geen dubbele diensten willen?
We gaan kijken hoe het zich ontwikkelt en dan zien we of we in september 2018 in één gebouw kunnen. Als het niet kan doen we het niet. De vraag welk gebouw je dan openlaat hangt van diverse dingen af, zoals vastgoedontwikkelingen rond de Hoeksteen. Dat moeten we pragmatisch bekijken.
- Is temporiseren een optie?
Nee als het gaat om de bestuursstructuur, ja als het gaat om de gebouwen. Als we naar één PGM willen moeten we een stap maken. Dat gebeurt per 1 januari. Dat zie je in de taakgroepen en de manier waarop predikanten gaan opereren en de bestuursstructuur. Verder hebben we ook tijd nodig om na elkaar toe te groeien.
- Is er al definitief besloten dat NK hét gebouw wordt?
Nee want het was een voorgenomen besluit, maar het is wel het voorstel.
- Wat gebeurt er met de opbrengsten van de gebouwen?
De verkoop van gebouwen is een zorgvuldig proces. De opbrengst wordt primair toegevoegd aan ons vermogen.
- Hoe groot is het vermogen?
Bijna 3 miljoen euro. Dat is veel geld, maar onze begroting is niet structureel sluitend. De aanpassingen aan gebouwen moeten worden betaald. De discussie rond de Oostkerk is bekend. Dus het is niet allemaal vrij besteedbaar.
- Wanneer uiterlijk verkoop Hoeksteen/Hofplein?
Pragmatisch. We verkopen gebouwen als we weten waar we aan toe zijn.
- Waarom is er een einde gekomen aan het tweesporenbeleid?
Er is geen tweesporenbeleid geweest.
- Waarom geen besluit om per 1 september 2018 over te gaan maar een streven?
Pragmatisch: het moet kunnen.
- Is er zorgvuldig omgegaan met de verkoop van Morgenster en Oostkerk?
Ja. De gesprekken lopen over van zorgvuldigheid.
- Waarom is er voor Hofplein gekozen i.p.v. een topmonument voor Middelburg?
Het antwoord ligt in de besluitvorming van 2012. Om financiële redenen hebben we met pijn in het hart moeten besluiten de Oostkerk te sluiten.
- U zegt dat er niets verandert ten aanzien van de bijzondere wijkgemeenten. Maar de Ontmoeting moet wel uit de kerk.
De Ontmoeting heeft een langjarig proces achter de rug. De gemeente past niet goed in het gebouw dat zij nu gebruikt. De commissie Gemeente in Ontwikkeling heeft een plan voorgelegd om te komen tot nieuwbouw.
Dhr. Quist, voorzitter Ontmoeting. Wat misschien verwarring geeft is dat het huurcontract op 1 januari 2018 afloopt. Als wij dan het gebouw niet meer nodig hebben dan leveren we de sleutels in. Maar het is niet zo dat we dakloos raken.
Rein van der Kluit: De PGM wil het gebouw vervreemden. Daartoe is in formele zin de

huur op gezegd, om druk op het proces te houden. Wij zetten de Ontmoeting niet op straat.

- Is een kerk in Dauwendaele van belang voor de wijk? Hoe geven we dat straks vorm?
Een aanwezigheidsplek in Dauwendaele staat nog op de agenda.
- Rouleren predikanten of zwaartepunt?
Voor beide opties is wat te zeggen en daar worden gesprekken over gevoerd.
- Waar is de financiële onderbouwing?
*Los van de normale begroting die we hebben, inclusief ontwikkeling predikantsplaatsen, zijn kosten per kerk ook aangegeven. Afstoten van de gebouwen staat in het besluit van 2012 en dat is vertaald in de begroting. Als we iets verkopen gaat de opbrengst uiteraard in het vermogen. Het staat ook allemaal op de site, er is niets geheim aan, iedereen kan het lezen.
Om de nieuwe structuur in te kunnen voeren is geen extra geld nodig.*
- Pleidooi om nu al de beleidsinhoudelijke punten doop, avondmaal, levensverbintenissen te regelen.
Dit wordt nu in de Oostkerk anders beleefd en willen daar zorgvuldig mee omgaan. Het is goed om elkaar tijd en ruimte daarvoor te gunnen. Als zich nu een stel aanbiedt moet er snel een besluit volgen. Ziekenzalving staat nog niet op de lijst, maar moet ook op de agenda.
- Hoe zit het met een taakgroep vieren?
Dat is de nieuwe taakgroep eredienst.
- Wanneer gaat de centrale regeling voor de autodienst in?
Dat is bij uitstek iets voor de taakgroep kerkrentmeesters. Kerktelefoon, autodienst, schoonmaak. Het gaat 1 januari in en we laten niemand thuis zitten.
- Hoe gaan de ambtsdragers dienstdoen? Rouleren of zwaartepunt of anders?
Hier wordt van verschillende kanten naar gekeken. Via taakgroepen eredienst en diaconaat en ook vanuit scriba AK.
- Hoe gaat het met de zondagsbrief?
Taakgroep communicatie.
- Wordt de geluidsinstallatie in de Nieuwe Kerk aangepast?
Daar wordt naar gekeken.

Beantwoording vragen door predikanten

Ds. Paulien Couvée dankt de aanwezigen hartelijk. Er zijn twaalf briefjes ingeleverd met complimenten en bedankjes. Dank voor het uitspreken daarvan en het vertrouwen.

- Verdeling pastoraat Nieuwe Kerk, jammer dat er voor zón makkelijke oplossing is gekozen door over twee predikanten te verdelen.
We hebben hier in het ministerie goed gesproken. Je zou kunnen zeggen we verdelen het onder alle predikanten. Het gaat hier wel om pastoraat en om kennen en gekend zijn. Het ook te maken met feit dat Nauta en Beijer regelmatig zullen voorgaan in de Nieuwe Kerk.
- Is er iets te zeggen over de inroostering van predikanten? En welke ideeën er zijn over het rouleren van ambtsdragers?
Tot nu toe hebben we gezegd dat we zouden rouleren. Als je één gemeente wilt worden moet je ook voorgaan op andere plaatsen. Maar we hebben allemaal gezegd dat we vinden dat wel heel veel gaat lijken op een roulerend circus. Wij zijn als

predikanten ook maar mensen dus we willen ook wel iets van vastigheid. We proberen het zo goed mogelijk te doen zodat het herkenbaar is voor u als gemeente en werkbaar voor ons als predikanten. Maar het gaat ook om de wording van één PGM waarin wij als collega's moeten samenwerken. We zijn er mee bezig.

- Waarom gaan alle bijzondere diensten naar de middag? Dit is vaak een familiedag voor bezoeken ver weg. Kinderdiensten en opwekking zou ook in de ochtend kunnen. *Levendig, gevarieerd en voor ieder goed.*

We kiezen bewust voor het eerste jaar één format voor de ochtenddiensten waarin we allemaal toegroeien naar één PGM. We gaan met elkaar ontdekken wat we belangrijk vinden in vieringen. De middag- en avonddiensten zijn een pilot. Na dat jaar willen we zeggen hoe gaan nu de diensten op zondagmorgen eruit komen te zien. Welke veelkleurigheid en variëteit willen we.

- Als de predikant moet gaan rouleren waar blijft dan het pastoraat? De predikanten hebben dan geen vast wijk meer.

We wisselen nu de bestaande structuren uit met alle mensen die verantwoordelijkheid dragen voor pastoraat bij elkaar. Iedereen heeft het anders geregeld. De geografische indeling zoals we die nu kennen is misschien in principe een goede en logische indeling.

- Wordt Hemelsbreed nu ons aller cantorij?

Dat is het al. Misschien komt de vraag voort uit de cantorij die nog in de Morgenster is? Iedereen is welkom bij Hemelsbreed en dat geldt ook voor Hemelsblauw.

- Is het mogelijk om vanaf deze winter als v&t dat doel elkaar leren kennen vorm te geven, zodat wij op die manier werken aan een gemeentegevoel?

Dat is iets wat de voorzitter van taakgroep v&t meekrijgt.

- Liedbundel?

Liedboek 2013 is de basis van waaruit wij de liturgie vorm willen geven.

- Hoe gaat het met het pastoraat na 2018?

Dat heeft aandacht.

Beantwoording vragen aan de predikanten door ds. Johan Beijer

- “De confessionele identiteit van de Oostkerk rond avondmaal, belijdenis en huwelijksvoltrekking zullen in de nieuwe opzet onherkenbaar zijn.”
Iedereen moet dingen inleveren en iedereen wil dingen meenemen. Als kerkenraad hebben we daar met de gemeente over gesproken. Het is moeilijk in een paar woorden te vangen. Er zijn meer kenmerken dan die hier genoemd worden. Bijvoorbeeld de preek: wij vinden het belangrijk dat de bijbel goed, gedegen en nauwkeurig wordt uitgelegd. Dat er raakvlakken zijn met de maatschappij en persoonlijk geloof. En dat de preek toeleidt tot God: Vader, Zoon en Heilig Geest. Zo zijn er meer kenmerken en we moeten met elkaar in gesprek. In het ministerie hebben we daarom gesproken over accenten die we zouden willen meenemen. We hechten in de Oostkerk aan de tien woorden. Toen hebben mijn collega's gezegd: dat moet je niet alleen doen, we moeten het met elkaar dragen. En zo zijn we erop gekomen om in advent en veertigdagentijd dat op alle vierplekken te doen. Dat is een element dat wij als Oostkerk belangrijk vinden en ik heb daarin de toegestoken hand van mijn collega's erg gewaardeerd.

- Hoe gaat het met het HA worden?

We zijn nog bezig met het format. Dit zal worden ingevuld vanuit het dienstboek. De

vormgeving verschilt. Wij zijn een tafelviering gewend, anderen komen naar voren en weer anderen vieren in de kring. Daar zal nog over nagedacht moeten worden. Het hangt ook van de mogelijkheden van het gebouw af.

- Sinds enige tijd is in onze wijk het gebed over de gaven ingevoerd, is dat ook in de nieuwe liturgie nog zo?

Niet expliciet in het format opgenomen, maar het is ook niet gezegd dat het niet zou kunnen.

- Hoe gaat het met begrafenisdiensten?

We sluiten aan bij het pastoraat, we continueren de bestaande relaties.

Allen hartelijk dank voor alle input voor de AK-leden. Het horen van de gemeente krijgt een goede en volwaardige plek in het proces.

Lezing Bram Schriever

(De weergave is zo getrouw mogelijk, maar niet woordelijk)

Ik heb nog nooit een lezing zo laat in de avond gehouden, en u waarschijnlijk ook niet aangehoord. Ik wist wel de agenda van de avond, maar u kent mij niet en ik u niet. Het kan iets betweterigs hebben, iemand uit de Randstad. Ik woon in Utrecht en werk in Amsterdam. Toch waag ik het erop.

Sinds twee jaar werk ik als adviseur in dit soort processen, en sinds zes jaar ben ik directeur van het kerkelijk bureau van de Protestantse Gemeente Amsterdam. Daar hebben we twintig wijkgemeenten en tien pioniersplekken. Er is eenzelfde beweging gaande, de vragen en zorgen zijn hetzelfde als in Middelburg. In Utrecht ben ik betrokken bij de Domkerk.

Deze zomer was ik in Zeeland op vakantie, waaronder tien dagen op Walcheren. Natuurlijk bezoek je dan ook Middelburg. Tijdens een wandeling bezochten we Hofpleinkerk en Nieuwe Kerk. Uit de kerk nam ik een zondagsbrief mee met daarin mededelingen van het besluit van 18 juli van de AK. In Middelburg zie je hetzelfde als overal in het land. U bent niet de enige.

Dan maak ik ook een overstap naar de landelijke kerk. Ook de synode realiseert zich dat de PKN in zwaar weer verkeert. U kent misschien het synoderapport 'Waar een Woord is, is een weg'. En afhankelijk van welke bril je opzet kun je er somber of enthousiast van worden. De somberheid zit in de kramp van de kerk, verwacht wordt een ledenverlies van 40% in 2025. Dat raakt mensen. Dat zie en hoor ik ook in andere plakken waar ik kom. Het sluiten van gebouwen. Misschien gaan kinderen of kleinkinderen niet meer naar de kerk. En het raakt ook als maar heel weinig nieuwe mensen aanhaken. Het raakt dat het moeilijk is in sommige gemeentes ambtsdragers te vinden. Dat doet pijn. En het afscheid van gebouwen – vaak zijn er nog mensen die geld hebben ingezameld om de bouw van de kerk mogelijk te maken, en dan doet het pijn om er afscheid van te nemen. Dat is de ene kant van krimp en van het verlies wat zich voordoet. Het vraagt om keuzes en die zijn niet makkelijk.

In een van zijn columns schreef Arjan Plaisier, voormalig scriba van de PKN, schreef in zijn column: "Ik ben ervan overtuigd dat een beetje oplappen niet het goede antwoord is. We moeten durven kiezen. En dat is helemaal niet erg. De kerk is al eeuwenlang onderweg en daar heeft steeds transformatie bij gehoord."

Volgend jaar herdenken we 500 jaar reformatie. Dat laat ook zien aan dat de kerk vaker in crisis is geweest.

Het rapport kijkt ook naar de andere kant. De kerk is zwaar qua organisatie en structuur. RCBB, VKB, KKA, KKG – een hele rij met afkortingen die in de kerk rondgaan. Ik wil niet zeggen dat het onbelangrijk is, maar het is wel goed om je af te vragen wat er echt nodig is om bij elkaar te komen rond schrift en tafel, als navolgers van Jezus. Daarover spreekt 'Waar een Woord is, is een weg' ook. De kerk verandert van een instituut naar een beweging.

Vorige week sprak ik de huidige scriba van de PKN, René de Reuver. En op mijn vraag toen ik zei 'hoe zie je de kerk in 2025 in de stad?' zei hij: 'Ik denk dat er op een aantal plekken in een stad als Amsterdam of Den Haag nog kerkdiensten zijn zoals wij die nu kennen. Op een vaste tijd, een vaste plaats, met een predikant, en volgens een min of meer vaste liturgie. Maar ik denk ook dat er overal gemeenschappen zullen zijn. Van buurthuis tot bejaardenhuis.' Ik zie het ook gebeuren. Wij hebben nu twintig kerken op 800.000 inwoners. Als je de verhouding van Middelburg doortrekt naar Amsterdam dan zouden er zo'n honderd kerken moeten zijn.

Ik heb veel gehoord en wil graag op een paar zaken reageren. De ingreep is groot en het tempo is snel. Waar de AK voor kiest, is nu een keuze maken om niet over vier of vijf jaar weer met het volgende proces te zitten.

Ik schrok er ook van toen ik de cijfers zag, achthonderd leden minder in vijf jaar tijd. Dan moet je vooruitkijken. En het idee is daarbij: laten we het in een keer goed doen.

Een belangrijk punt zijn de financiën.

Ik heb ook een paar kritische opmerkingen bij dit alles. De taakgroepen zijn keurig volgens het kerkelijk stamien ingericht. Heel erg gericht op het bestaande instituut. Waarom niet kerkvernieuwing, of missionair?

De veelkleurigheid is ook spannend. In Amsterdam zijn we er trots op. Als je vrijzinnig bent, doe dat dan goed. Gereformeerde Bond? Wees er trots op! Geef ook die ruimte om elkaar enerzijds te bevragen daarop, maar mag er ook verschil zijn? Het is mooi als er gezegd wordt dat er een gemeenschappelijke viering is, maar waar is de kleur? En moet het op zondag?

De Domkerk in Utrecht is sinds enige tijd op zaterdagavond open. De kerk is met kaarsen verlicht, we gaan de straat op met een kaarsje. Jongeren worden uitgenodigd om een kaarsje te komen aansteken in de kerk.

De eerste keer was het heel spannend of er iemand zou komen. Er kwamen achthonderd mensen! Er is een dominee aanwezig om mee te spreken. Er staan bordjes "zegen verkrijgbaar bij de predikant". Het is nu twee jaar, en gemiddeld komen er tussen vijfhonderd en duizend mensen op zo'n avond. Dat zijn mensen die niet op zondagochtend komen. Dat hoeft ook niet. Ze maken zo wel iets mee van het evangelie. Er is muziek, stilte en rust. Dat soort mogelijkheden zijn er.

Ik wil nog op een vraag reageren: waar blijft het geld van de kerken die verkocht worden? Ik ken een aantal gemeentes die zeggen: als we nou een deel daarvan reserveren voor kerkvernieuwing? Amsterdam, Amstelveen – die hebben een fonds gecreëerd waarmee

goede projecten, gericht op kerkvernieuwing gefinancierd kunnen worden. Op die manier krijg je nieuwe impulsen. Dat wil ik graag meegeven aan de kerkrentmeesters.

Wat viel er nog meer op. Verandering heeft ook altijd iets te maken met urgentie. Waarom doen we het allemaal? En moet het nu, want we hebbe nog genoeg mensen en er zijn nog veel mensen in de kerkdienst.

Sake Stoppel, universitair docent praktische theologie, schrijft in zijn boek “Voor de verandering” dat krimp vaak aanleiding is voor verandering in de kerk. Maar, zegt hij, die aanleiding alleen is niet voldoende om echt te veranderen. Crisisbesef geeft voedsel aan verandering, maar kan uiteindelijk de kar van vernieuwing niet trekken. Enkel heilige urgentie biedt de brandstof om te komen tot verandering en vernieuwing van de geloofsgemeenschap.

Als er geen of weinig besef of ervaring is van deze reddende kracht dan zal vernieuwing van de gemeente geen kans maken. Wat mist Middelburg als er geen kerk meer zou zijn? Om op die vragen antwoord te geven gaat het ook over inhoud. Hoe kunne we met een verhaal wat ertoe doet met meer mensen in contact komen?

In Amsterdam hebben we dat geformuleerd als drie punten van urgentie. Ten eerste geestelijke urgentie. Hoe kunnen we in een stad met 800.000 mensen in contact raken, met het verhaal van de opgestane Heer? Dat kan niet meer met de bestaande diensten. Dat is een show, iets wat ze niet meer snappen. Maar bijvoorbeeld wel met samenkomsten in cafés. Het tweede punt is financiële urgentie. Kerken zorgen met vernieuwing ook weer voor levend geld. De derde urgentie is solidariteit.

Urgentie is een absolute voorwaarde voor verandering. Daarom zou je echt moeten nadenken over een taakgroep kerkvernieuwing en missionaire activiteiten.

Terug naar Middelburg. En ik daag u uit om als Protestantse Gemeente na te denken over die vraag. Waartoe zijn wij als kerk op aarde? De Nieuwe Kerk is een prachtige kerk. En natuurlijk wil ik niets wegwuiven, afscheid nemen van een gebouw is moeilijk. Maar denk ook breder dan de gemeente van de zondagochtend. De zaterdagavond, in het bejaardentehuis. In Arnhem was een gemeente zo klein geworden dat ze op zaterdagavond in een bejaardenhuis diensten zijn gaan houden. Er zijn ook anderen aangehaakt. Een mooi initiatief dat zo gegroeid is. Er zijn meer mogelijkheden dan op zondagochtend om 10 uur.

Een ander punt, u bent heel erg protestants, klinkt het ook. Kijk waar samen valt te werken. In Amsterdam kennen we het samenwerkingsverband ‘Amsterdam in Beweging voor Jezus Christus’. We leren veel van elkaar. En zeggen ook ‘als jullie in dat gebied zitten, dan hoeven wij dat niet te doen’. Want moeten we alles altijd kunnen?

En verschillende vieringen... In Engeland hebben ze daar een mooi woord voor, “mixed economy church”. Onder een kerkbestuur in een gebouw kunnen verschillende vormen zijn. De een spreekt dit meer aan, de ander dat. Hoe maak je dat proces van verandering mee? Er zullen altijd mensen zijn die nu nog in een kerk komen en zeggen “ja, maar dáár ga ik niet heen”. Draag zorg voor mensen. En vraag of je ze kunt meenemen.

Ik wens de bestuurders en voorgangers veel zegen toe met de weg die jullie gaan.

Ik eindig met een lied van Sytze de Vries:

Zal dit een huis, een plaats zijn waar,
de hemel open gaat,
waar Gij ons met Uw eng'len troost,
waar Gij U vinden laat.

Onthul ons dan Uw aangezicht,
Uw naam, die met ons gaat
en heilig ons hier met Uw licht,
Uw voorbedachte raad.

Vervul ons met een nieuw verstaan
van 't woord, waarin Gij spreekt
en reik ons zelf als leeftocht aan
het brood, dat Gij ons breekt.

Zingen:

- Lied 900 (Nada te turbe)

Sluiting

Ds. Chris Bakker dankt ieder voor hun aanwezigheid en sluit de vergadering.